CUM SĂ SPUI DUMNEZEU ASTĂZI

Omul de astăzi Îl caută şi Îl doreşte pe Dumnezeu. Fie că omul se situează în spaţii economico-sociale mai fragile unde acesta se zbate în lipsuri şi sărăcie, fie că face parte dintre bogaţii lumii, el nu îşi este suficient, caută împlinirea de sine dincolo de cele trecătoare şi imediate. Chip al lui Dumnezeu în sens ontologic, omul caută pe Dumnezeu, strigă după ajutorul Său. Întrebarea este dacă gândim şi vorbim despre un Dumnezeu care există în realitate sau dacă cuvintele prin care Îl numim sunt doar expresia unui *vocalism*[1] al indivizilor concreţi care numesc ceea ce gândesc fără ca aceste cuvinte să aibă un corespondent obiectiv, real în plan ontologic.

Dumnezeul Revelaţiei

În perspectiva teologiei creştine ieşirea din acest impas se face prin raportarea Revelaţiei la cuvântul lui Dumnezeu, comunicat oamenilor chemaţi la a cunoaşte şi a împlini voia divină. Astfel cuvântul lui Dumnezeu implică două componente:

a) Componenta noetică a conţinutului, anume faptul că *cuvântul corespunde realităţii enunţate.* De aceea cuvântul *dabar* în accepţia biblică este asociat cu *emet*, termen ce semnifică adevărul. În ceea ce priveşte conţinutul şi sensul lor, cuvintele sunt adevărate. Adevărul biblic are în această perspectivă şi o corespondenţă intersubiectivă, a unei relaţii între Dumnezeu şi omul interpelat de El, chemat la a cunoaşte pe Dumnezeu şi a-I împlini voia Sa. Această relaţie exprimă fidelitatea, credincioşia, întru cei doi parteneri ai relaţiei.

[1] Alain de Libera, *Cearta universaliilor, De la Platon la Sfârşitul Evului Mediu,* traducere de Ilie Gyurcsik şi Margareta Gyurcsik, Timişoara, 1998, p. 18; Cf. Etienne Gilson, *Filosofia în Evul Mediu. De la începuturile patristice până la sfârşitul secolului al XIV-lea,* traducere de Ileana Stănescu, Bucureşti, 1995, p. 593.

Dacă Vechiul Testament presupune mai ales *auzirea* lui Dumnezeu, întruparea lui Hristos implică şi vederea lui Dumnezeu, ...*Şi am văzut Slava Lui, slavă ca a Unuia născut din Tatăl, plin de har şi de adevăr* (*In* 1,14). Aceasta înseamnă că în discursul teologic despre Dumnezeu vorbim despre unicul şi adevăratul Dumnezeu, iar viaţa spirituală, vorbirea despre Dumnezeu, înseamnă comuniune cu Dumnezeu, viaţa în Hristos, experienţa întru lumină, bucurie, pace, prin Duhul Sfânt, Mângâietorul (*In* 15,26). Comuniunea cu Dumnezeu trebuie înţeleasă în perspectiva unei ontologii relaţionale[2], ca relaţie de iubire cu Dumnezeu, care se autocomunică, vesteşte voia Sa omului.

Astfel, enunţul general despre esenţa divină *Cel ce este* (*Ex* 3,14) devine, se face în Hristos, prin Duhul Sfânt în Biserică, pâine, lumină, cale, adevăr, viaţă, realităţi concrete care ne fac să înţelegem imediateţea şi familiaritatea divinului, transcendent şi imanent în mod paradoxal şi simultan, prezent şi lucrător pentru întreaga existenţă umană şi cosmică.

b) Componenta dinamică a Revelaţiei, a cuvintelor teologiei ce interpretează Revelaţia, anume faptul că *dabar* este concomitent şi eveniment, eveniment cu consecinţe soteriologice, evenimente ce se împlinesc în istorie, cu o finalitate eshatologică[3].

În contextul redescoperirii dimensiunii religioase în existenţa umană trebuie să arătăm că Biserica lui Hristos reprezintă locul vorbirii despre Dumnezeu şi a experienţei Sale, o experienţă spirituală, un dialog cu Treimea de Persoane divine. Creştinul ştie, cunoaşte şi experiază relaţia cu un Dumnezeu real, personal, revelat în Hristos, numit Părinte prin puterea şi iubirea Duhului Sfânt ce învăluie, copleşeşte şi iluminează pe oamenii răscumpăraţi şi reînnoiţi prin jertfa lui Hristos. Numindu-l pe Dumnezeu, creştinul cunoaşte şi trăieşte pe Dumnezeu într-o relaţie de tip intersubiectiv. Deşi

[2] Joseph Duponcheele, *L'Etre de l'Alliance*, Paris 1922, p. 93.

[3] H. Waldenfels, *Manuel de théologie fondamentale*, traduit d'allemand par Olivier Depré et Claude Geffré, Paris 1990, p. 143.

transcendenţa divină este inaccesibilă, totuşi creştinul îl simte pe Dumnezeu în cadrele imanenţei, apropiat, familiar.

Sfânta Treime - Dumnezeul pe care Îl invocăm şi pe care Îl adorăm

Ortodoxia, ca învăţătură, doctrină dreaptă, corectă, adevărată nu se reduce doar la intelectualism, la cunoaştere raţională, la conceptualizări şi formule dogmatice, stabilite şi propuse de Biserică. În Ortodoxie teologia nu este doar o disciplină intelectuală care a formulat primele mărturisiri de credinţă într-un mod sistematic, ceea ce ar fi străin de Biblie şi literatura creştină primară. Ortodoxia este şi întâlnirea cu Dumnezeu ce se comunică permanent Bisericii Sale întru iubire şi ea oferă comuniunea cu Dumnezeul treimic. În structura teologică, dogmatică, spirituală a Ortodoxiei nu există doar un exerciţiu al unei conceptualizări teologice, raţionale, ci ea este spaţiul unei experienţe spirituale profunde, existenţiale, a unei întâlniri şi a unei comunicări autentice cu Dumnezeu în rugăciune, în asceză, în Liturghie, personal şi comunitar, în Duhul lui Hristos. Teologia şi spiritualitatea ortodoxă nu sunt expresia unei meditaţii metafizice al cărei obiect ar fi principiile, ideile, adevărurile abstracte, impersonale, ci ele sunt tezaurul unei constante trăiri, înţelegeri şi experieri a Dumnezeului revelat în Hristos, mister transcendent absolut, dar imanent prin energiile necreate, prin harul şi iubirea Sa infinite, dăruite omului chemat la relaţia mântuitoare, îndumnezeitoare cu Părintele Său: Ortodoxia nu înseamnă doar o secvenţă istorică şi o tradiţie rigidă, ci este expresia supremă şi sublimă a unei fidelităţi nedisimulate, prin care credinciosul se deschide şi comunică cu misterul divin, cu Dumnezeu ca Treime de Persoane, cu Hristos prin harul Duhului ce-l transfigurează în comunitatea mărturisitoare. Ortodoxia este memoria vie a Bisericii dintotdeauna şi actualizează Biserica în plenitudinea sa, ca dimensiune spirituală şi istorică a relaţiei vii, iubitoare şi întru bucurie cu Treimea, înţeleasă şi experiată ca iubire supremă, ce cheamă la iubire. Iubirea lui Dumnezeu şi iubirea de Dumnezeu revelează sensul suprem al existenţei umane. De aceea şi misiunea Ortodoxiei, întemeiată şi infuzată de iubirea

absolută şi veşnică a lui Dumnezeu este chemare la iubirea lui Dumnezeu experiată ca relaţie interumană transfiguratoare ce semnifică şi deschide spre Dumnezeu-Iubire (*1 In* 4,8)[4].

Iubirea îşi are temeiul ontologic în Dumnezeu-Treime, realitatea absolută, cauză a existenţei cosmice şi umane *normă a Ortodoxiei pentru toată creştinătatea în toate secolele ce vor urma şi conţinut al teologiei*[5] implicit al învăţăturii şi misiunii Bisericii prin care Însuşi Dumnezeu extinde Împărăţia harului şi a iubirii Sale comunicându-Se umanităţii spre a fi cunoscut de oameni pentru mântuirea lor şi pentru viaţa în Dumnezeu, în lumina Sa.

Umanitatea răscumpărată în Hristos obiectiv se împărtăşeşte de viaţa dumnezeiască, de iubirea care transfigurează şi eternizează din planul trinitar al existenţei absolute. Biserica este spaţiul comuniunii oamenilor cu Dumnezeu peste tot unde aceasta fiinţează şi unde se extinde, ca relaţie harică, sacramentală cu Hristos cel înviat, posibilă prin descoperirea de Sine a lui Dumnezeu ce culminează în întruparea lui Hristos şi pogorârea Sfântului Duh. Biserica, în calitatea sa ontologică de comunitate teandrică, divino-umană, integrează pe oamenii care mărturisesc pe Hristos ca Dumnezeu şi Mântuitor, luminii Revelaţiei şi misterului Treimii, iar aceştia în Duhul lui Hristos au posibilitatea să cunoască, să experieze pe Dumnezeu ca Tată, ca iubire (*Rm* 8,15). Biserica se defineşte ca modul prin excelenţă *de a fi şi a trăi misterul lui Dumnezeu*[6] într-o tradiţie spirituală, şi teologică neîntreruptă şi care trebuie interpretată şi înţeleasă ca o experienţă a Revelaţiei[7], mai exact a Celui care se revelează subiectiv, Dumnezeu în Iisus Hristos. În Tradiţia Bisericii prin membrii acesteia, oamenii ce cred şi Îl mărturisesc

---

[4] Paul Evdokimov, *L'Orthodoxie*, Delachâaux et Niestlé, Neuchâtel 1965. p. 276.

[5] Iaroslav Pelikan, *The Christian Tradition. A History of the Development of Doctrine*, vol. II, *The Spirit of Eastern Christendom* (600-1700), Chicago and London, 1974, p. 25-26.

[6] Ion Bria, *The Sense of Ecumenical Tradition. The Ecumenical Witness and Vision of the Orthodoxy*, W.C.C. Publications, Geneva, 1991, p. 2.

[7] Gerald O'Collins S.J., *Fundamental Theology*, Paulist Press, Mahwah, New York, 1986, p. 202.

pe Hristos creează *o permanentizare a dialogului Bisericii cu Hristos*[8].

În misiunea sa în istorie şi prin extinderea ei în întreaga lume *Biserica este dialogul lui Dumnezeu cu credincioşii prin Hristos în Duhul Sfânt. Dialogul purtat înainte de cuvântul de departe ajunge dialog intim prin întruparea Fiului lui Dumnezeu ca om şi începe să se extindă prin Biserică*[9]. Esenţială în acest dialog prin timp ce integrează misterului Bisericii, mari spaţii geografice într-o ordine cronologică ce poate fi identificată şi redată documentar în mare parte este teologia trinitară aşa cum s-a cristalizat şi s-a structurat în creştinismul patristic. Teologia trinitară arată că Dumnezeu este în Sine Însuşi viaţa, comuniunea şi implicarea lui Dumnezeu în istorie are ca scop de a aduce umanitatea şi creaţia în general în această comuniune cu Însăşi Dumnezeu. Teologia trinitară din punct de vedere al teognosiei ortodoxe nu trebuie înţeleasă intelectualist, în sensul că, cunoaşterea (γνωσιζ–σοφια) în sine ce constituie conceptul-cheie pentru greci s-ar substitui conceptului de eveniment, aşa cum a fost înţeleasă o lungă perioadă de timp de către scolastica occidentală care a redus cunoaşterea lui Dumnezeu la raţionalism[10], ci ea semnifică comuniune, relaţie existenţială, cu Persoana lui Dumnezeu, cu Dumnezeu, Treimea de Persoane. Cunoaşterea lui Dumnezeu este o experiere după logica şi realitatea intersubiectivă umană eu-tu, extrapolată şi înţeleasă ca relaţie cu Tu absolut, cu Dumnezeu care se comunică pe Sine întru iubire şi interpelează pe omul ce se defineşte ontologic în relaţie cu Dumnezeu Creatorul şi Mântuitorul. Cunoaşterea Dumnezeului treimic, nu o *cunoaştere abstractă, ci existenţială a lui Dumnezeu nu se limitează numai la intelect. Trebuie în mod necesar o vie contopire-comunicare a*

[8] Pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. I, Bucureşti, 1978, p. 58.

[9] *Ibidem*, p.50, cf. Pr.Prof. Dumitru Radu, *O culme actualizată a teologiei patristice*, în "Ortodoxia", XLV (1993), nr. 4, p. 46.

[10] David J. Bosch, *Dynamique de la mision chrétienne, Histoire et avenir des modéles missionaires*, Labor et Fides, Haho, Karthala Paris Lomé, Genéve, 1995, p. 261.

omului întreg cu Actul Fiinţei divine[11], cu energiile divine, distincte de Fiinţa în sine a lui Dumnezeu, într-un act de iubire, realitate redată cu o supleţe teologică admirabilă în cazul misticii ortodoxe. În actul iubirii, omul transcende sinea egoistă, supusă patimilor şi realizează plenitudinea ontică personală prin energia divină transfiguratoare şi îndumnezeitoare. De aceea, în actul cunoaşterii lui Dumnezeu putem vorbi de o *fuziune de orizonturi* în sensul hermeneutic de astăzi, adică de o conlucrare divino-umană, teandrică la care participă întreaga Treime pe de o parte şi omul şi umanitatea pe de altă parte, în condiţia mundană, istorică. În comuniune cu Dumnezeul Treimic prin Hristos în Duhul Sfânt, lumea devine Biserică a mântuirii şi spaţiu al transfigurării creaţiei în perspectivă finală, a eshatonului. Cunoaşterea lui Dumnezeu în creştinismul structurat în sinteza teologică ebraico-greacă a epocii patristice nu constituie o substituire a evenimentului întâlnirii lui Dumnezeu cu omul şi înlocuirea lui cu o gnoseologie teologică abstractă, ci este expresia dogmatică şi mistică a unei experienţe spirituale unice şi incomensurabile, eclesiale, în Hristos prin Duhul Sfânt ce se actualizează în istorie într-o convergenţă ce include generaţiile ce se succed firesc şi spaţiile care se integrează Bisericii prin evanghelizare şi sfinţirea oamenilor prin harul Sfintelor Taine. Formulele dogmatice, expresii ale adevărului de credinţă, experiat de comunitatea rugătoare în relaţia de iubire cu Hristos nu sunt expresii intelectuale reci, abstracte şi rigide, ci sunt baza experienţei pneumatice autentice într-o istorie sacră a mântuirii în Hristos, ce se actualizează prin transmitere şi receptare de la persoană la persoană, de la o generaţie creştină la alta spre împlinirea tainei mântuirii în relaţia sacramentală şi mistică cu Hristos. Aşa cum arăta Sfântul Maxim Mărturisitorul *taina Întrupării Cuvântului cuprinde în sine înţelesul tuturor ghiciturilor şi tipurilor din Scriptură şi ştiinţa tuturor făpturilor văzute şi cugetate. Căci cel ce a cunoscut taina Crucii şi a mormântului a înţeles raţiunile, iar cel*

[11] Arhimandritul Sofronie, *Mistica vederii lui Dumnezeu*, traducere, note şi comentarii de †Irineu Slătineanu, episcop vicar, Bucureşti, 1995, p. 121.

ce a cunoscut înţelesul tainic al Învierii a cunoscut scopul spre care Dumnezeu a întemeiat toate mai dinainte[12].

Formulele dogmatice ale credinţei sunt într-o legătură ontologică cu experienţa spirituală, cu teologia ca doxologie, ca *melodie a teologiei*, în actul liturgic care actualizează iconomia mântuirii până astăzi. În ritualul liturgic se face amintirea evenimentului mântuitor unic împlinit de Hristos prin moartea şi Învierea, se comemorează sacramental şi cu o finalitate soteriologică în spaţiul eclesial istoria lui Hristos care este iluminatorie pentru raţiunea şi inima creştinului ce participă personal şi comunitar la tainele dumnezeieşti cu respect şi în spiritul tradiţiei Părinţilor, a Bisericii dintotdeauna[13].

Tradiţia, *ca memorie permanent vie a poporului lui Dumnezeu în istorie şi dinamism datorită căruia, în toate generaţiile de sub cer, trece aceeaşi viaţă, desigur îmbogăţită, dar neschimbată în esenţa sa*[14], se păstrează în plinătatea ei în Biserică - a cărei misiune în istoria oamenilor este de a actualiza neîncetat misterul mântuirii şi al vieţii în Hristos în plinătatea sa.

De aceea, cunoaşterea lui Dumnezeu, are o dimensiune eclesială, pentru că în Biserică creştinul se bucură de înţelegerea trinitară a lui Dumnezeu pe baza Revelaţiei depline în Hristos care numeşte cele trei persoane reale, consubstanţiale şi egale în slavă şi cinste, a cărei consecinţă este teologia creştină trinitară, expresia teoretică a credinţei Bisericii, ce experiază prin membrii ei Taina Dumnezeului Treimic. Învaţătura despre Sfânta Treime a fost apărată cu atâta fervoare în perioada marilor erezii ale primelor secole creştine când Biserica în mod solemn în sinoadele ecumenice a formulat şi proclamat adevărul despre Dumnezeu şi lucrarea Sa prin Hristos Dumnezeu-Omul pentru mântuirea lumii. Credinţa *într-un singur Dumnezeu, într-un singur principiu, fără de început, necreat,*

[12] Sfântul Maxim Mărturisitorul, *Capita theologica et oeconomica*, I, 66, P.G. 90, col. 1108 şi în *Filocalia*, vol. II, traducere preot dr. Dumitru Stăniloae, Sibiu, 1947, p. 148.

[13] Iaroslav Pelikan, *op. cit.*, vol.II, *The Spirit of Eastern Christendom* (600-1700), pp. 136-137.

[14] J.M.R. Tillard, *Église d'Églises, L'éclésiologie de communion*, Paris 1987, p. 181.

nenăscut, nepieritor şi nemuritor, veşnic, infinit, necircumscris, nemărginit, infinit de puternic, simplu, necompus, necorporal, nestricăcios, impasibil, imuabil, neprefăcut, nevăzut, izvorul bunătăţii şi al dreptăţii, lumină spirituală[15] aşa cum sintetizează atributele divine Sf. Ioan-Damaschin, nu reprezintă doar un joc logic în tradiţia filosofică antică ce creează o bună dispoziţie intelectuală şi spirituală, prin cugetarea la un Dumnezeu metafizic, la o esenţă absolută şi impersonală, ci este expresia relaţiei harice cu Dumnezeu-Treimea de persoane experiate ca iubire ce se dăruieşte, ca lumină, bunătate, ca *strălucire şi lucrare îndumnezeitoare a lui Dumnezeu prin care se îndumnezeiesc cele ce se împărtăşesc de ea*[16].

Iubirea şi bunătatea caracterizează existenţa personală, raţională şi liberă şi iubirea presupune deschiderea iubitoare spre o altă persoană. Iubirea lui Dumnezeu, iubire infinită, absolută, implică şi presupune faptul că întreaga ordine umană şi cosmică este lucrarea Lui iubitoare şi că aceasta este într-o unitate paradoxală cu Dumnezeu[17]; în mod natural, prin creaţie, şi, supranatural, prin creaţia din nou în harul lui Hristos jertfit şi înviat pentru mântuirea omului şi readucerea lui la comuniunea îndumnezeitoare. Despre acest aspect teologic al existenţei umane, care se actualizează deplin în comuniunea oamenilor cu Persoanele Sfintei Treimi în Biserică, Trupul tainic al Mântuitorului Hristos, Sf. Simeon Noul Teolog se exprimă poetic astfel: *Căci Unul este cel ce a făcut toate, / Iisus Hristos împreună cu Tatăl cel fără de început / şi cu Duhul Sfânt împreună fără de început. / Deci Treimea este Unul în chip cu totul neîmpărţit / dar în acest Unul sunt trei şi în cele Trei este Unul / mai bine zis Cele Trei sunt Unul şi Unul iarăşi Trei. / Aşa cugetă, aşa te închină şi crede acum şi în veci. / Dar acest Unul cugetat*

[15] Sf. Ion Damaschin, *Dogmatica*, ediţia a III-a, traducere de Pr. D. Fecioru, Bucureşti, 1993, pp. 24-25.

[16] Sfântul Grigorie Palama, *Capete despre cunoştinţa naturală, despre cunoaşterea lui Dumnezeu, despre viaţa morală şi despre făptuire*, 93, în *Filocalia* 7, traducere, introducere şi note de Pr. prof. Dumitru Stăniloae, Bucureşti, 1977, p.490.; cf. Pr. prof. Dumitru Radu, *Trăirea creştină*, în *Îndrumător bisericesc*, Râmnicu-Vâlcea 1987, p. 30

[17] Pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae, *Hristologia Sfântului Maxim Mărturisitorul* în *Studii de teologie dogmatică ortodoxă*, Craiova, 1991, p. 73.

care strălucește și luminează / de care ne împărtășim și se comunică este tot binele / De aceea nu-i dăm un singur nume ci multe: / lumină, pace, bucurie, viață, hrană și băutură, / veșmânt acoperemânt, cort, casă dumnezeiască, / răsărit, înviere, odihnă, baie, / foc, apă, râu, izvor, râu de viață; / pâine și vin, dulceață nouă a credincioșilor, / ospăț, desfătare, de care ne bucurăm în chip tainic, / soare cu adevărat nespus, stea pururea luminătoare / sfeșnic ce luminează înăuntrul casei sufletului, / Acest Unul creează și curățește multe, / acest Unul a adus toate la existență prin cuvânt / și le susține pe acestea toate prin Duhul puterii[18]. Dacă Dumnezeu este temeiul spiritual tripersonal absolut al existenței ce inundă și penetrează de lumina Sa veșnică și necreată lumea, atunci comuniunea harică prin experiența spirituală, mistică și sacramentală cu Treimea în dimeniunea eclesială a vieții este sensul sublim al omului ce-și regăsește plenitudinea în Dumnezeu și în creația reînnoită și transfigurată. Comuniunea harică dintre Treimea de Persoane divine și om este un *program*[19] al Sfintei Treimi pentru întreaga creație pe care Sfântul Maxim Mărturisitorul îl concepe în termenii următori: *Cel ce a dat ființă întregii zidiri văzute și nevăzute numai cu puterea voinței Lui a avut înainte de toți vecii, deci înainte și de facerea lumii, un plan prea bun și negrăit în legătură cu ea. Iar acesta a fost că să se unească El Însuși, fără schimbare cu firea oamenilor, prin unirea adevărată într-un ipostas și să unească cu Sine în chip neamestecat firea omenească. Aceasta pentru ca El să devină om precum numai El a știut iar pe om să-l facă Dumnezeu prin unire cu Sine. În acest scop a împărțit veacurile cu înțelepciune, rânduindu-le pe unele pentru lucrarea prin care S-a făcut pe Sine om, iar pe altele pentru lucrarea prin care face pe om Dumnezeu*[20]. Creștinul știe astfel cine

[18] Sfântul Simeon Noul Teolog, *Imnele iubirii dumnezeiești*, 45, traducere Pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae, în *Studii de teologie dogmatică ortodoxă*, p.622-623.

[19] Ion Bria, *Go Forth in Peace, Orthodox Perspective on Mission*, Compiled and edited by Ion Bria, W.C.C. Geneva, 1986, p. 3.

[20] Sf. Maxim Mărturisitorul, *Răspunsuri către Talasie*, 22, în *Filocalia* 3, Sibiu, 1948, p.69 cf. Jean-Claude Larchet, *La divinisation de l'homme selon Saint Maxime le Confesseur*, Paris, p. 60.

este Dumnezeul său pe care Îl adoră, Îl invocă, Îl mărturisește în toate împrejurările vieții Sale. Acesta este Dumnezeul unic în ființă și întreit în persoane, descoperit de Logosul întrupat la *plinirea vremii* (*Gal* 4,4), mort și înviat, pentru viața și învierea noastră. Într-un climat spiritual confuz, marcat de ateism, indiferentism religios și secularizare pe de o parte, de tendințe sectare și fanatice, de relativizare prin sincretism religios pe de altă parte, creștinii sunt chemați a mărturisi cu curaj, cu credință și speranță neclintite pe unicul și adevăratul Dumnezeu, în și cu Biserica *Stâlp și temelie a adevărului*. Așa cum spunea teologul W. Kasper *față de problematizarea radicală a credinței creștine, un teism vag, general, palid, nu este de nici un ajutor, ci elocventă este doar mărturisirea hotărâtă a Dumnezeului celui viu în istorie Care s-a revelat concret prin Iisus Hristos în Duhul Sfânt*[21].

Acestui Dumnezeu, adevărat, care se revelează și lucrează mântuitor în istorie numit *Părinte*, (*Ps* 88,27; *Rm* 8,15; *Gal* 4,6), familiar credincioșilor Legii Vechi și membrilor Bisericii dintru început[22] care a trimis pe Fiul Său Unul Născut spre a încorpora umanitatea răscumpărată prin moartea și Învierea Sa[23] Împărăției harului, adevărului și iubirii prin Duhul Sfânt, experiat ca o prezență vie, copleșitoare, transfiguratoare, în Biserica mântuirii, i se adresează cu încredere și speranță, Îl numesc în rugăciune și Îl adoră în cult creștinii dintotdeauna și de pretutindeni.

Pr. Gheorghe PETRARU

[21] Walter Kasper, *Le Dieu des chrétiens* - traduit de l'allemand par Morand Kleiber, Paris 1985, p. 453.

[22] Joachim Jeremias, *Théologie du Nouveau Testament. La Predication de Jésus*, traduit d'allemand par J. Alzin tt A. Liefooghe, Paris 1996, pp. 84-85.

[23] G. B. Caird, *New Testament Theology*, Clarendon Press, Oxford 1995, p. 348.

Résumé

L'étude *Comment dire Dieu aujourd'hui* précise quelques liens en ce qui concerne le modéle chrétien de comprendre, de parler et d'adorer le Dieu de la Révélation, l'unique Dieu, dont les paroles sont véritables et qui agit d'une manière salvatrice dans l'histoire des hommes. Par l'Incarnation de notre Seigneur Jésus Christ, par le salut operé dans Son Sacrifice sur la Croix et par Sa Resurection, dans le Saint-Esprit, nous participons à la communion de la Très-Sainte Trinité. C'est pourquoi les chrétiens connaissent, prient et adorent l'unique Dieu qui existe réelement et communique l'amour eternel et divinisent tous les hommes qui L'invoquent pour leur salut et pour leur vie éternelle en Dieu.

VASILE VOICULESCU ŞI *BUNA ÎNDOIALĂ*

Expresia cea mai înaltă a sentimentului religios din întreaga literatură română, se află în opera poetului Vasile Voiculescu (1884-1963), fapt îndreptăţit pentru critica literară de a-i încadra opera în lirica sensibilităţii religioase. Ov. S. Crohmălniceanu îl declară ca *poetul cu cea mai pronunţată înclinaţie religioasă*[1].

Originar dintr-un sat din judeţul Buzău, Voiculescu s-a născut şi a crescut într-o atmosferă de pietate şi credinţă; înainte de a-şi face din creştinism unul din motivele majore ale operei sale poetice, el l-a practicat în viaţa de fiecare zi, dăruindu-se cu fervoare rugăciunii, meditaţiei, iubirii de aproapele. De profesie medic şi-a exercitat meseria cu o adevărată abnegaţie samariteană, constituindu-se de-a lungul unei vieţi, drept *doctorul fără arginţi* al tuturor suferinzilor pe care i-a întâlnit.

Biografia şi opera fac un trup comun, el fiind dintre puţinii poeţi religioşi a căror sinceritate nu a fost contestată.

Cât să pot descoperi eu însumi înapoi - va declara Vasile Voiculescu - mă văd un copilaş stând într-o poiană cu flori sălbatice la marginea unei gârle ... stau pe un mal cu flori şi mă uit în zare. Şi simt acum fericirea acelei singurătăţi copilăreşti plină de o mare, de o nespusă, aş zice, de o mistică aşteptare. Aşteptam de atunci ceva ce aştept şi acum, ceva care să-mi îndeplinească un dor nehotărât şi aşteptam cu siguranţă atunci, că va veni ... Mă simţeam, mă credeam predestinat. (2)

Poezii de inspiraţie religioasă se găsesc şi în primele sale volume *Poezii* (1916), *Din ţara zimbrului* (1918), *Pârgă* (1921), dar sunt exterioare. neangajate, abordează câteva teme biblice la nivel descriptiv. Voiculescu îşi defineşte profilul de poet religios

---

[1] Ov. S. Crohmălniceanu, *Revista de istorie şi teorie literară, nr. 4,* Bucureşti 1973.